

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๖๓

วันที่ ๒๐ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
นายไพบูลย์ นิติตะวัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ประกอบมาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๑๐) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง เพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๐ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อ (๑) สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๑ (๒) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒ (๓) มีการคว่ำรวมพรรคการเมืองตามหมวด ๙ การคว่ำรวมพรรคการเมือง” มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองเมื่อ ... (๗) พรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับ” วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่ง ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณา ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ามีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น ให้คณะกรรมการประกาศการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองนั้น

๑๗๐

ในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีเช่นนี้ ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป” พรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพตามวรรคสอง ไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการตามวรรคสอง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา” พรรคสี่ บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการ คຸ້ມກອງສາມາຊິກທີ່ເປັນສາມາຊິກສາກຸ່ມແທນຣາຊກຸຣ ໃຫ້ຄືວ່າການສິ້ນສຸກຂອງພັກກອງເມັງຕາມມາຕຣານີ້ ເປັນການຖືກຢຸບພັກກອງເມັງ”

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบ ปรากฏว่า นายทะเบียน พรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีประกาศลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคประชาชนปฏิรูป โดยมีผู้ถูกร้องเป็นหัวหน้าพรรค เมื่อมีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องในฐานะเป็นหัวหน้าพรรคประชาชนปฏิรูป พร้อมด้วยตัวแทนพรรคได้ยื่นสมัครรับเลือกตั้ง โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ของพรรคในลำดับที่ ๑ พร้อมส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั่วประเทศ และได้เสนอนโยบายที่ใช้หาเสียงของพรรคที่น้อมนำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาของ ประเทศ ต่อมาเมื่อมีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ผลการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ปรากฏรายชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคประชาชนปฏิรูป และเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคประชาชนปฏิรูป มีมติเอกฉันท์ให้เลิกพรรคประชาชนปฏิรูปตามข้อบังคับพรรคประชาชนปฏิรูป พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๒๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ประกาศการสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองของพรรคประชาชนปฏิรูป ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ และหัวหน้าพรรคพลังประชารัฐ มีหนังสือพรรคพลังประชารัฐถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ ระบุว่าผู้ถูกร้อง สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒ ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมือง มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ แจ้งการเข้าเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐของผู้ถูกร้อง ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

เห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองถือว่าเป็นสถาบันที่มีความสำคัญ เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นสถาบันที่จะส่งสมาชิกของพรรคการเมืองในการลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ประชาชนได้ใช้สิทธิทางการเมืองในการลงคะแนนเลือกตั้ง ฉะนั้น

พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในทางการเมือง เมื่อพิเคราะห์ถึงเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑ บัญญัติให้กฎหมายจัดตั้งพรรคการเมืองต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองซึ่งต้องเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระ ไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมทั้งมีเจตนารมณ์เสริมสร้างระบบพรรคการเมืองของประเทศไทยให้พรรคการเมืองเป็นที่รวมของคณะบุคคลที่ได้รับการจัดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันส่งผลให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันของประชาชนที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยป้องกันมิให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดอาศัยพรรคการเมืองเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ถึงแม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดกลไกสำหรับควบคุมพรรคการเมืองให้มุ่งดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะสร้างสรรค์และอยู่ในทำนองคลองธรรม ประกอบกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นหลักการสำคัญเพื่อยืนยันถึงความศักดิ์สิทธิ์ของพรรคการเมือง แต่ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาพรรคการเมืองบางพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการบริหารพรรค หรือสมาชิกพรรคการเมืองบางคนอาจไม่ให้ความสำคัญกับหลักการดังกล่าวนัก มีการย้ายพรรคการเมืองกัน หรือดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ไม่สร้างสรรค์บ่อยครั้ง แสดงให้เห็นว่า กฎเกณฑ์เหล่านั้นไม่อาจที่จะกำหนดได้ครอบคลุมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทั้งหมดได้ ดังนั้น การใช้การตีความกฎหมายจึงต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓

เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ แล้วจะเห็นได้ว่า พรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อ (๑) สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๑ (๒) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒ (๓) มีการคว่ำรวมพรรคการเมืองตามหมวด ๙ กรณีศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒ จะส่งผลให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรค และผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคที่ถูกยุบและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง

๑๐๑

พรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองถูกยุบ กรณีการคว่ำรวมพรรคการเมืองไม่สามารถกระทำได้ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร สำหรับการสิ้นสภาพพรรคการเมืองมีความแตกต่างจากการยุบพรรคการเมือง โดยการสิ้นสภาพพรรคการเมืองเป็นกรณีที่พรรคไม่ได้ทำความผิดร้ายแรงถึงขนาดที่เป็นเงื่อนไขให้ศาลต้องมีคำสั่งยุบพรรค แต่พรรคไม่ได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดให้พรรคการเมืองต้องกระทำ หรือเป็นความประสงค์ของพรรคที่จะเลิกพรรคเสียเอง ซึ่งจากเอกสารบันทึกการประชุมพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ในชั้นคณะกรรมการยกร่างจะเห็นได้ว่า เดิมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ในกรณีที่พรรคการเมืองที่มีข้อเท็จจริงตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดให้พรรคต้องสิ้นสภาพลง หากพรรคนั้นมีสมาชิกพรรคเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในเวลานั้น กฎหมายไม่ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพลง เพื่อเป็นการคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคให้มีพรรคสังกัด ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยไม่ได้ห้ามนายทะเบียนมิให้ประกาศให้พรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในเวลานั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง และเปลี่ยนวิธีการคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ถูกประกาศให้สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองโดยเพิ่มบทบัญญัติมาตรา ๙๑ วรรคสี่ ว่าเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองตามมาตรานี้ เป็นการถูกยุบพรรคการเมือง

อีกทั้งเมื่อพิจารณาระบบเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งเป็นระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมแล้วจะเห็นได้ว่า ในการสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง กรณีผู้ถูกร้องจะส่งผลดังนี้

(๑) ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้ลงคะแนนเลือกตั้งที่ลงคะแนนเลือกพรรคการเมืองพรรคเดิมที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดอยู่ก่อนย้ายพรรค เพราะในกรณีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ต้องถือว่าบุคคลนั้นได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพราะคะแนนเลือกตั้งที่ประชาชนผู้ลงคะแนนมีความนิยมพรรคการเมืองที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ในขณะได้รับเลือกตั้ง หากยินยอมให้บุคคลนั้นย้ายพรรคได้ก็ย่อมเป็นการไม่เคารพต่อคะแนนเสียงที่ประชาชนเลือกเพราะมีความนิยมในพรรคนั้น

๗๐

(๒) จะก่อให้เกิดปัญหาในการคิดคะแนนเสียงเพื่อคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออย่างหลีกเลี่ยงมิได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๔ ได้กำหนดให้ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม โดยกำหนดวิธีการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ที่ว่าการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ และในกรณีที่ผลการคำนวณดังกล่าวทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพ้นจากตำแหน่ง ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๑ ได้กำหนดไว้ว่าภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่ โดยมีให้นำคะแนนที่ได้รับจากการเลือกตั้งที่เป็นเหตุให้มีการเลือกตั้งใหม่มารวมคำนวณด้วย และหากปรากฏว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันถือว่าเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง และผู้นั้นไม่ได้รับการเลือกตั้ง หากมีการนำคะแนนที่ผู้สมัครผู้นั้นได้รับไปรวมคำนวณเพื่อจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้พรรคการเมืองที่ผู้นั้นสังกัดไปแล้วให้ดำเนินการคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองใหม่ โดยมีให้นำคะแนนที่ผู้สมัครดังกล่าวได้รับไปรวมคำนวณด้วย ซึ่งเมื่อต้องมีการคิดคะแนนเสียงที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคได้รับเสียใหม่เพื่อนำมาคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคดังกล่าวมานี้ จะเกิดปัญหาว่าคะแนนของพรรคประชาชนปฏิรูปที่สิ้นสภาพไปนั้นจะถูกนับเป็นคะแนนของพรรคการเมืองใด

(๓) ส่งผลกระทบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองอื่น เพราะเมื่อนำคะแนนไปรวมกับพรรคใหม่ก็จะมีปัญหาการเลื่อนลำดับบัญชีรายชื่อของพรรคนั้น ซึ่งจะเป็นปัญหาว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่ย้ายเข้าไปพรรคใหม่ไปแทรกอยู่ลำดับใดของบัญชีรายชื่อของพรรคนั้น นอกจากนี้มีปัญหาข้อกฎหมายว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากกระบวนการย้ายเข้านี้ ไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่เสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนสิ้นสุดการสมัครรับเลือกตั้ง

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๐ บัญญัติแล้ว หากรับเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ก็จะเป็นการได้เปรียบผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อคนอื่น เพราะไม่ต้องเสี่ยงว่าจะต้องพ้นจากตำแหน่ง เพราะอยู่ในบัญชีชื่อลำดับท้ายเมื่อมีการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๓ ในขณะที่ผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อลำดับท้ายของพรรคที่ย้ายไปสังกัดนั้น ต้องเสี่ยงที่จะต้องพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อพิจารณาจากพฤติการณ์แล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคประชาชนปฏิรูปตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และเป็นหัวหน้าพรรคประชาชนปฏิรูป ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคประชาชนปฏิรูป ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ และเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคประชาชนปฏิรูปมีมติเอกฉันท์ให้เลิกพรรคประชาชนปฏิรูปตามข้อบังคับพรรคประชาชนปฏิรูป พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๒๒ ทั้งที่มีสมาชิกพรรคเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นว่าที่ประชุมกรรมการบริหารพรรคประชาชนปฏิรูปไม่เคารพต่อคะแนนเสียงประชาชนที่เลือกพรรคประชาชนปฏิรูป และโดยที่รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ส่งเสริมให้สถาบันพรรคการเมืองเข้มแข็งและมั่นคงจึงบัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง การที่ผู้ถูกร้องในฐานะหัวหน้าพรรคซึ่งมีหน้าที่ดำเนินกิจการพรรคประชาชนปฏิรูปให้เข้มแข็งมั่นคง กลับร่วมมือกับกรรมการบริหารพรรคมีมติให้เลิกพรรคประชาชนปฏิรูป แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะดำเนินกิจการพรรคการเมืองอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาเป็นสถาบันพรรคการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเพื่อรวบรวมคะแนนของผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั่วประเทศมาเป็นคะแนนรวมของพรรคเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแล้วประชุมกรรมการบริหารพรรคเพื่อมีมติเลิกพรรคด้วยเหตุว่ากรรมการบริหารพรรคมีภารกิจมากจึงลาออก อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ามีเจตนาที่ไม่สุจริตที่จะดำเนินกิจการพรรคการเมือง เมื่อผู้ถูกร้องดำเนินการให้มีมติเลิกพรรคและได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองจนกระทั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศการสิ้นสภาพของพรรคประชาชนปฏิรูปในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องจึงขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ แม้ผู้ถูกร้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคหลังพระราชรัฐเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒ อันเป็นระยะเวลาภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีประกาศให้พรรคประชาชนปฏิรูปสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง แต่ด้วยเหตุที่ผู้ถูกร้องเป็นหัวหน้า

Handwritten mark

พรรคประชาชนปฏิรูปซึ่งเป็นผู้ร่วมประชุมกับกรรมการบริหารพรรคแล้วมีมติให้เลิกพรรคประชาชนปฏิรูป ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นการกระทำที่เป็นเหตุให้พรรคประชาชนปฏิรูปถูกประกาศให้สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องจึงไม่ควรได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสี่ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ประกอบมาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๕)

ข้อที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ประกอบมาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๕) แล้วสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

เห็นว่า เมื่อพรรคประชาชนปฏิรูปที่ผู้ถูกร้องเป็นหัวหน้าพรรคเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๗) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศการสิ้นสภาพของพรรคประชาชนปฏิรูปในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ประกอบมาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๕) นับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศการสิ้นสภาพของพรรคประชาชนปฏิรูปในราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ และให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อว่างลงนับแต่วันที่ ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน

(นายณภดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ